

Dubravka Ugrešić „Romaanijõe forsseerimine“
Serbohorvaadi keelest tõlkinud Madis Vainomaa

Vanda kirekiirte paistel õnnestus ka Ministril peesitada (Kallis, kas sa tõesti tunnend teda? No miks sa seda mulle varem ei öelnud?! Lausa isiklikult?), kuid nendel oli ka üks pahupool. Nimelt oli kohalike poliitikute puhul ainsaks avalikkusele kättesaadavaks eraeluliseks seigaks nende surm. See aga ajas Vandale hullu seksiiha peale.

Piisas ajalehe esiküljele suurte mustade tähtedega trükitud leinateatest (isegi uudis elektrihinna kallinemisest näis kuulsa isiku surmateate kõrval kurvem ja vähem raputav), et Vanda närvi ajada, ja Minister pidi vaimu valmis seadma. Kui Minister juhtus õhtupoolikul, näiteks õhtuste uudiste ajal, olema Vanda pool ja uudistes teatati mõne avaliku elu tegelase surmast, langes Vanda samal hetkel suurejooneliselt erootilisse transsi. Alguses oli Minister Vanda sellist käitumist pisut peljanud (Jumal küll, mõelda vaid, mida inimesed ütleksid, kui nad vaid teaksid? See vallandaks tõsiste poliitiliste tagajärgedega skandaali!), see tundus talle ühtaegu nii kohatu kui ka salamisi ahvatlev (No vaadake, ma olen ikka veel elus!). Hiljem harjus ta nende Vanda erootiliste memoriaalseanssidega ära ning mõnikord need isegi meeldisid talle. Ainult et erinevalt Vandast püüdis ta kogu ettevõtmisele lugupidavat tooni anda ning seega ajas ta oma asja joonde vaikselt, nii-öelda aupakliku lugupidamisega. Väga tihti oli ju tegu lausa tema enda töökaaslastega. Ja need juhtumid järjest sagesid. Kuigi uudisekännise ületamise kriteeriumid muutusid järjest hängusemaks. Piisas vaid mõnel jobul lusikas nurka visata, kui etskae, juba näidati tema pilti telekas ja kogu ta elulugu ka: kus sündis, mis tegi ja nõnda detailselt kogu elulugu.

Hiljem, kui kirepuhang möödas oli ja telekas juba ilmateade käis, tabas Vandat lohutamatu nutuhoog, nii et ta nuuksudes ja kõõksudes end riidesse pani, toppides seejuures selga rohkem riideid, kui tal alguses oli olnud. Siis aga teatas ta täismundris sõjaväelase kombel pühalikult: „Kallis, ma ei tea, mis mul viga on, mis pagana kiiks mulle pähe lööb... Löö või maha, pole aimugi...”

Minister aga lohutas teda ning armastas teda sellise nutusena ning aitas Vandal seljast võtta üleliigsed riided, mis too endale suurest erutusest oli selga kuhjanud. Lahti riietudes kasvas Vanda süütunne aegamööda mureks: „Oh seda meie vaest riiki küll! Näed, kallis, kõik muudkui surevad! Huvitav, kas lõpuks kedagi üldse järgi jääbki?!...”

Sellise ebatavalise rituaaliga taastas Vanda vahepeal kaotatud tasakaalu: riideid selga ajades summutas ta oma seksuaalsust, lahti riietudes aga avas oma ühiskondlikku loomust! Lõpuks ometi, mõtles Minister mõnikord Vanda ebahariliku käitumise algpõhjuseid otsides, paistab Vanda näitel Eroose ja Thanatose lähedane suhe palju laiemas valguses. Vanda on inimlik olevus, lojaalne, valmis nii kaasa tundma kui ka end ohvriks tooma. Vanda õilis loomus sundis teda samastuma avaliku elu tegelastega ka nende surmas ning ainus võimalus, mis talle (peale enesetapu!) jäi, oli end vabastada läbi *la petite mort*’i magusa katarsisetunni.

Vanda käsi asus Ministri suunas tee. Minister proovis varjuda, sest sai väga hästi aru, mis suunas Vanda soovid liiguvad. Ta ei eksinud, Vanda ei suutnud end tagasi hoida.

„Kallis, teeme José mälestuseks ühe ministripoosi, ah?“

Ta sõnas seda nii ilusti, nii kurvalt, sellise vaashoitud kirega, et Ministril ei jäänud üle muud, kui alla anda, mis siis, et luuletajaid ta ei sallinud. Nii ei pannudki ta tähele, kuidas Vanda vaevu kirge tagasi hoides oli teinud ühe vea. Nimelt „misjonäripoosi“ asemel ütles ta (muide täiesti tabavalt) „ministripoos“.

Plakat Dubravka Ugrešići esimese romaani põhjal vändatud lühisarjale „Štefica Cvek u raljama života“ (1984)